

Štampa vsak listnik
in velja s poštno
vredn. v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „2.—
za tretji leta „1.—

Karolina se pošilja
upravitelstvu v tiskarni
na. Cirila, karolice
slike hitv. K. List se
pošilja do odpovedi.

Delaški katol. ti-
šovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Poznamal listi dobe
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisal se ne vra-
tajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 35.

V Mariboru, dne 27. avgusta 1903.

Tečaj XXXVII.

Politično zborovanje na Spod. Polskavi.

Zadnje nedeljo, dne 23. t. m. je zborovalo na Spod. Polskavi politično društvo za slovenjebistriški okraj. Vrt gostilne g. Hrastnika je bil natlačeno poln zavednega slovenskega občinstva. Posebno kmetov je došlo lepo število iz Hošnice, Laporja, Sloven. Bistrice, s Pohorja ter Drav. p. lja. Čravnjo so hoteli polskavske kmete odvrniti od zborovanja z neko oddajo sena, vendar nič ni pomagalo. Čez 600 se jih je nabralo na vrtu. Tudi trije ali štirje nemčurji so se priplazili.

Okolu polu 4. ure popoldne je pozdravil predsednik politič. društva kmet Onič došle s prisrčnimi besedami. Odšel je besedo drž. in dežel. poslancu g. Robiču, ki je poročal o političnem položaju. Govornik je omenil, da je tekom zadnjega meseca na različnih zborovanjih o tem predmetu poročal, zato hoče isto samo na kratko ponoviti. Politični položaj je v sedanjem času na avstrijskem jako kritičen, posebno na Ogrskem je prišlo zadnje dni do krize. Ministrski predsednik Hedervary je odstopil, ker je hotel vladati z nepostavnimi sredstvi, kot je to delal desetletja kot ban na Hrvatskem, katero je spravil do popolnega gospodarskega poloma. Njegov najboljši prijatelj, guverner na Reki, je hotel podkupiti poslance, da odstopijo od svojih zahtev. Sumi se, da je storil na željo svojega prijatelja ministrskega predsednika Hedervaryja, kateremu je seveda največ na tem ležeče, da se odpravi obstruk-

cija. Naš cesar se ravno sedaj mudi na Ogrskem, da doseže sporazumljenje z vlado in z različnimi strankami. Jako dvomljivo je, če to doseže, ker Ogrji so v zahtevanih nenastljivi. L. 1867. je krona dala Ogrom štiri prste, in zdaj zahtevajo že celo roko. Govornik preide na delovanje drž. zbora, v katerem se ni veliko delalo. Rešile so se sicer majhne in neznatne postavbe, glavna stvar pa, proračun se ni rešil. V carinskem odseku se je sicer pridno delalo in stuhtala se je marsikatera pametna, toda ko je prišel trgovinski minister Call s svojimi referenti v Pešto, da se pogaja z ogrskim trgovinskim ministrom, izjavil je isti v imenu svoje vlade, da se sploh ne spušča v nikakršna pogajanja. In Call se je zopet vrnil s svojimi ljudmi nazaj. Vlada sploh ne ugotovi nobeni zahtevi niti prošnji Slovanov. Ko so javili letos č. hi svoje skromne zahteve, da se jim da vsaj zagotovilo, da dobijo češko univerzo v Brnu in svoje jezikovne pravice nazaj, jim niti tega zagotovila ni hotela dati vlada. Vsled tega so hoteli obstruirati in državni zbor se je moral raziti. Tudi nam Slovencem vlada ni naklonjena, ker noče vpoštevati naše skromne zahteve. Vlada nastavlja v krajih s popolnoma slovenskim občevalnim jezikom uradnike, ki so ali popolnoma nevedci slovenščine ali pa nočejo slovenski govoriti. Posebno je to v ljutomerskem okraju, kjer banuje vodja pri okrajnem glavarstvu, ki je vsled svoje mrznosti do Slovencev znan po celem Spod. Štajerskem. V bistriskem okraju pride po krivičnem uradnem ljudskem štetju na 1000 prebivalcev 933 Slovencev in vendar je napis na sod-

nijskem poslopiju nemški. (Medklici: Morebiti pa postavijo za naš Slovence drugo sodnijsko poslopje. Smeh.) Na ta način so uradi in uradniki edina zaslonba nemčurstva. Proti takemu postopanju moramo tukaj očitno protestirati. Kako nesramno pišejo nemški listi o Slovencih, je dokaz »Mariborčanka«, ki je povodom obravnave Bratuša in njegove žene, ki sta baje umorila, spekla in jedla lastnega otroka, pisali o vseh Slovencih, da so divjaki, ljudožrci itd. Kakor se pa zljaj po časnikih poroča, našla se je umorjena deklica in cela zadeva je neresnična, nemški listi so nesramno lagali. (Medklici: Taki so nemški lažnjivci!)

O svojem delovanju v državnem zboru je poročal govornik nadalje, da je stavil predlog glede postajnih napisov in izklicavanja postaj v slovenskem jeziku. Dokazal je vladi na podlagi uradnih podatkov, kako krivični so nemški napisi v krajih, v katerih prebiva izključno slovensko ljudstvo. Zastopal je v proračunskem odseku celjsko vprašanje in čeravno se je govorilo od nemške strani o nekem kompromisu, on ni za las odnehal od svojih narodnih zahtev. (Medklici: Tako je prav! Ž vijo!) Zastopal je pravice slovenskega kmeta, kazal na tužni stan kmetijstva. Zahteval je splošno in enako volilno pravico. Da bi imeli slovenski kmečki poslanci več uspeha pri svojih zahtevah, zvezali so se celo s poštenimi zastopniki nemških kmetov. Govornik je zaključil svoj govor s živlesno obljubo, da se bode vedno potegoval za pravice slovenskega naroda, posebno pa za pravice slovenskega kmeta. Govoru je sledilo burno odobravanje in »Ž vijo« klici.

Listek.

Pot do sreče.

Prevel F. L.

(Dalje.)

»Tukaj zunaj je preveč prijetno«, odgovori mož ter vzame pipico iz ust. »Saj imam nogo precej ovito in tudi bolečin ne čutim skoro nobenih. Mislim, da mi ne bo škodovalo, če se malo tukaj posedem. Dragomir se mora vsak čas vrniti. — Kaj je le s fantom? Saj ga ni več poznati! Popolnoma se je izpremenil. Prej se je ogibal dela, kjer je le mogel in zdaj je najpridnejši delavec.«

»Pač res«, pritrdi mu žena, »noč in dan si ne privoščiš pokoja. Zjutraj je prvi na nogah, zvečer gre zadnji k počitku. Posli delajo dolge obraze, kajti zdaj mora vsak svojo dolžnost storiti.«

»Da, Dragomir jim kaže, da je gospodar«, pristavi mož. »Prej sem se bal mu izčiti posestvo, zdaj to lahko storim z mirno vestjo, ker vem, da pride v dobre roke. Ni se mi treba bati, da bi vse zapravil, kakor se je prej kazalo.«

»Veš kaj sem že jaz mislila«, de žena, »da je Dragomir bržkone zaljubljen v kako deklico in ta ljubezen ga je tako spremenila.

Vprašaj ga enkrat, mogoče, da ti obstoji.«

»Saj to lahko takoj storim«, odgovori mož, »tam-le ravno prihaja. Ha, Dragomir, posedi malo k nama. — Midva z materjo sva ravno o tebi govorila in te hvalila. Povej nama odkritosrečno, kaj je povzročilo, da si se tako spreobrnil?«

Fant se vsede med očeta in mater. »Kaj je to povzročilo?« odgovori, »Mati božja v Gozdu.«

Presenečena ga pogledata oba. »Mati božja v Gozdu?« vpraša ga začudeno oče. »Je li to resnica?«

»Res je! Bog mi je priča, da govorim resnico!«

»Glej, glej!« vsklikne oče. »Da, če je tako, potem je že čudež. Toda jaz ne razumem, kako se more Marija brigati za takega malopridneža, ki se nikoli ni brigal za njo.«

»Marija bi se sicer ne bi bila brigala za me«, odvrne Dragomir, »če bi ne bila to storila na priprošnjo neke pridne osebe.«

»Kako? Na priprošnjo neke osebe?« vpraša ga oče začudeno. »Kdo pa je ta pridna oseba? Vendar ne...«

»Saj ne uganete«, mu prekine sin besedo, »najpametnejše je, če vama vse povem. To se je namreč tako-le zgodilo: Šel sem neko popoldne, od tega je preteklo kake štiri tedne, jako židane volje iz mesta; pel sem in

žvižgal, da je bilo veselo. Saj sem imel tudi vzrok, da sem bil vesel, priigral sem v mestu okoli 80 goldinarjev.«

»Tako!«

»To naj bo pozabljeno, oče!« nadaljuje sin, »gotovo se ne bom dotaknil več kvart. Pa poslušajte dalje: Ko pridem do cerkvice Marije v Gozdu, — pot pelja tik mimo cerkvice kakor veste, — slišim v cerkvi nekoga glasno moliti. Radoveden se splazim do vrat in pogledam v cerkvico. In kaj sem videl?«

Pred oltarjem je klečala deklica in mlo jokala. Smilila se mi je uboga revica. Ko se zjoka, začne glasno moliti. Prosila je Marijo, da bi njena mati kmalu okrevala, da bi jima pomagala iz revščine. Rada bi za mater služila, toda mora streči bolni mamci. Ako bi imele denar, lahko bi poslale po zdravnika, ki bi mater kmalu ozdravil. — Toda besede, katere je zdaj govorila, ne bom pozabil celo moje življenje. Molila je: Pomagaj mi tudi, da zaterem ljubezen, ki jo nosim v srcu. Saj veš, da ne smem misliti na njega, ker ne more postati nikdar moj mož. On, bogatega kmeta sin in jaz, hči uboge kočarice. Prosi tudi pri Bogu za njega, da se poboljša in začne drugače živeti. Kajti on povzročuje svojim dobrim staršem s svojim življenjem mnogo žalosti in skrbi. Saj veš, da njegovo

Kot drugi govornik je nastopil naš kmet-ski poslanec g. Roškari. V uvodu govora se zahvali govorniku za zaupanje, katero so stavili kmeti volilci v njega, da so ga volili svojim zastopnikom v deželni zbor. Nadalje poroča o letošnjem deželnozborskem zasedanju, katero je bilo jako kratko, trajalo je samo dva dni. V tem kratkem času niso mogli zastopniki slovenskega ljudstva za njega pravice nastopiti. Rašil se je samo proračunski provizorij, ne pa proračun, kjer bi jim bila dana prilika, se energično postaviti za narodne pravice. Zahtevali so splošno in tajno volilno pravico. Vsakdo, ki ima državljske pravice, naj bi si tudi volil zastopnika v deželni zbor, kakor V. kurija v drž. zbor. Tajna pa mora biti volitev zato, da vsakdo voli z lastne volje tajno kogar hoče, ne da bi mogel kdo vplivati na njegovo voljo. Interpelirali so tudi o krivičnem volilnem redu, kjer ima pol milijona državljanov na Spod. Štajerskem samo osem poslancev. Zahtevali so od dežele, da ustanovi na Sp. Štajerskem kmetijsko šolo s slovenskim učnim jezikom. Uvedel bi se tudi naj v zadnjih dveh letih ljudske šole pouk o kmetijstvu. Nekateri učitelji so že začeli poučevati mladino v cep-ljenju, kar je jako velike koristi. Tudi bralna društva so velikega pomena za ljudstvo, ker poštene časnike blažijo ljudstvo. Mladina, katera bere poštene časnike, se ne potepa po noči okoli, ne pijančuje, ne slisi se pri nji o nikakem pretepu, ki ima posledice bedo in žalost in kateri povzročujejo, da nemški listi nesramno napadajo ves slovenski narod. Posebno obsoja govornik potuhnjeno in hinavsko pisavo nemčurskega »Štajerca«, katerega pristaši so ali neumni ali hudobni. Da kmetijstvo zdajšnji čas propada, krivo je mnogo to, da se kmeti ne združujejo. Vsak stan je že zdaj združen, samo kmetje delajo vsak za sebe. Ne brigajo se drug za drugega, da se celo nasprotujejo si. H koncu še opominja govornik navzoče k združevanju, ker z združenimi močmi se lahko doseže vse, česar posamezen človek nikdar doseči ne more. Burno odobravanje je sledilo temu temeljitemu govoru našega dičnega kmečkega poslanca.

Tretji govornik g. dr. Kukovec si je vzel za predmet svojega govora šolo na Polskavi, katero bi pragarški uradniki radi pomemčili. Zadel je s svojim izvajanjem na hud odpor pri navzočih posilinceh.

Olbornik politič. društva g. Novak iz Slov. Bistrice je stavil sledeče resolucije, ktere so bile enoglasno in z navdušenjem sprejete:

»Tee ni slabo, samo lahkomišljen je, nekoliko prevzet in preveč razposajen. Ljuba mati, ki vidiš v moje srce, veš, da mislim — Vršnikovega Dragomira.«

»Tako je molila!« vsklikne kmet s solzami v očeh. »Je to res? Ali je res tako govorila? To dekle je zlata vredno! In vse to si pred nama zamolčal? Takoj nama povej ime deklice, da se ji greva zahvaliti!«

»Le malo potrpite, oče, saj jo bodele že se spoznali«, potolaži ga sin. »Pustite, da vam povem dogodek do konca. Ko sem tako deklico poslušal, da bi mi pač nobena beseda ne ušla, zadenem z nogo ob neki star svetilnik, ki je stal za durmi. Komaj sem skočil okoli cerkvice ter se skril za bližnjim hramom, ko je že prišla deklica prestrašena iz cerkvice. Ker pa ni nikogar opazila, se je vrnila v cerkvico ter molila naprej. Jaz pa sem hitel v vas. Splazil sem se okoli hišice, kjer je deklica doma. Njena bolna mati je sedela pri oknu in molila rožni venec. Vrgel sem ženici mojo polno mošnjo naravnost v krilo ter hitel potem v mesto, kjer sem naročil zdravniku, naj gre drugi dan k vdovi Poljančevi, ki je bolana. Kar bode stalo, to plačam jaz. Samo mojega imena ne sme izdati. Zdravnik mi je to obljubil ter to obljubo tudi izpolnil.«

»Tedad Poljančeva Jelica je bila!« vs-

1. Na shodu na Spod. Polskavi zbrani volilci iz Slov. bistrskega okraja izrekajo g. drž. in dežel. poslancu in dežel. odborniku Francu Robiču ter g. dežel. poslancu Ivanu Roškarju za njuno vestno zastopanje obče-slovenskih in zlasti kmetijskih koristi svoje zaupanje in zahvalo.

2. Zahtevajo, da se uvede za okrajne zastope, za deželni in državni zbor splošna, enaka in direktna volilna pravica.

3. Zahtevajo, da se ustanovi za južni del štajerske dežele kmetijska in obrtna šola s slovenskim učnim jezikom in da se v svrhu, da bodo te šole tudi lahko obiskovali sinovi ubogih kmetov, dovoli primerno število stipendij.

4. Da se po slovenskem delu Štajerske nastavlja le taki uradniki, ki so zmožni tudi slovenskega jezika in naklonjeni slovenskemu narodu.

5. Volilci zahtevajo ogorčeni, da se odstrani takoj samonemški napis na okrajnem sodišču v Slovenski Bistrici, ker je tak napis v popolno slovenskih krajih naravnost izzi-vanje domačega ljudstva in žalitev narodnega čuta.

6. Volilci protestujejo proti grdim napadom nemških listov in obljubujejo, da bodo odgovarjali na te napade le na gospodarskem polju z geslom »Svoji k svojim.«

Zborovanje je zaključil predsednik in vrl narodnjak g. Onič iz Laporja. Zahvalil se je gg. govornikom, posebno pa gg. poslancema za njiju trud. Po zborovanju se je vršila prosta zabava. Slovenjebistriški pevski zbor je popeval neumorno narodne pesmice vedno na novo spodbujan od ploskajočega občinstva. Vstal je tudi neki govornik ter proslavljal narodno ženstvo, ki je bilo mnogobrojno zbrano. Beg daj, da bi imel shod obilo sadu in zaželjeni vspeh, da se kmalu začne na Spod. Polskavi bolj živahno narodno življenje.

Dopisi.

Iz Ljutomera. Prihoda nedeljo, dne 30. t. m. ob 9. uri predpoldne se bo vršila v gostilni g. Ivana Vaupotiča v Ljutomeru volitev starešinstva četrte obrtniške zadruga v Ljutomeru. Odkar se je ta zadruga osnovala, doslej je bilo nje vodstvo neprenehoma v narodnih rokah, kar je pač celo naravno, ker je ogromna večina zadržnikov slovenske narodnosti.

Pod vodstvom zavednih narodnih odbor-nikov si je zadruga z varčnostjo in poštenim gospodarstvom prigospodarila okroglih 2200 K,

klikne oče, »no, mati, kaj pa ti praviš k temu?«

»Moj Bog«, odgovori ženica, ki si je med pripovedovanjem brisala solze s predpasnikom, »iz tega se jasno vidi, kaj premore pobožna molitev pridnega in pobožnega dekleta. Mati božja je uslišala prošnjo deklice, kajti Dragomir se je poboljšal. Kaj ne Božidar, da bova kupila novo zlato kronico Mariji v Gozdu. Zasluži si gotovo, ker...«

»Seveda«, pritrdi ji mož, »to bo vse dobila in novo, lepo preprogo za oltar. Zdaj pa pride deklica. Ona je lepa, pridna in poštena. Gotovo ne bo v sramoto Vršnikov hiši.«

»Oče!« zakliče Dragomir vzradošen in objame očeta, »je li to vaša resna volja?«

»He, he«, nasmeje se oče ter se oprsti objema, »ne zadržni me! Seveda je moja resna volja. Boljše žene ne dobiš, če pol sveta obhodiš. Vršnikovim ni treba, da bi gledali na denar. Ni res, mati? Ti gotovo nisi proti temu!«

»Gotovo ne«, pritrdi žena, »samo da bi bil Dragomir srečen, da bo srečen na strani svoje žene.«

(Konec sledi.)

po katerih so se sedaj začele skom'ne vrteti našim narodnim nasprotnikom. Da bi potem lahko gospodarili, kakor bi jim bilo drago, bi sedaj radi dobili zadržno starešinstvo v svoje roke, takrat pa, ko je nadzorovalna oblast poverila osnivanje zadruga zastopnikom njihove stranke, pa niso storili ničesar za zadrugo, marveč so radevolje vse delo prepustili dosedajnemu narodnemu načelniku, kateri je zadrugo doslej vestno in povsem nepristransko vodil.

Da bi lažje dosegli svoj namen, so začeli obrekovati dosedajno starešinstvo s tem, da blagajna in računi niso v redu. Ko so pa pri zadnjem obnem zboru računski pregledovalci, ki so pripadali izključno njihovi stranki, morali javno priznati, da so zadržni računi v popolnem redu in da je zadržno premoženje povsem varno naloženo, skušajo se sedaj volilcem prikupiti na ta način, da jim obljubujejo, da bodo oni, ako dobijo vodstvo zadruga v svoje roke, iz zadržnega premoženja dajali posojila obrtnikom, da hočejo vse zadržne posle opravljati brezplačno, da hočejo vpeljati uzorni red itd.

In to obljubujejo ljudje, kateri sami ne poznajo ali nečejo poznati zadržnega reda in kateri ne naglasijo niti jednega svojih pomočnikov ali učencev! Da hočejo s svojimi obljubami le vtilcem trositi pesek v oči, je samo ob sebi umevno in sramotno bi bilo za vsakega slovenskega obrtnika, kateri bi se jim vsedel na limanice. Njim je edino le do tega, da si pridobijo gospodarstvo pri zadruzi in da bi potem lahko izpodrinili dose-dajni slovenski poslovni jezik in istega nadomestili z nemščino ter s tem zopet položili nov kamen pri zidanju velikonemškega mostu do Adrije.

Ne pustimo se torej zapeljati, slovenski obrtniki te zadruga, marveč storimo vsi svojo narodno in gospodarsko dolžnost ter pridimo dne 30. t. mes. pravočasno in polnoštevilno na volišče in si izvolimo soglasno starešinstvo iz svoje sredine, same zavedne narodne može, kateri bodo tudi naše stanovske koristi najbolj zastopali. Stvar ni kar tako malenkostna, kakor bi se lahko mislilo. Naši nasprotniki nastopajo na celi črti z veliko predrznostjo zoper slovenski življenj, iz katerega se sami redijo, in tudi naša dolžnost je, da se tudi mi slovenski obrtniki takim naporom krepko postavimo v bran ter si ohranimo pri zadrugi vse one pravice, katere nam z ozirom na našo veliko večino po vsej pravici tudi dohajajo. — Več slovenskih obrtnikov četrte zadruga.

Petrovče. (Mladeniški shod.) Na mladeniški shod v Petrovčah so došli naslednji brzojavni pozdravi:

Št. Ilj v Slov. gor. Vrli tovariši! Ju-naški mladeniči! Pozdravljam te srčno, Ti vrla mladina, — ki zbrala se danes si zopet v posvet; — na te ozira se vsa domovina, — da spolniš njej storjeni obet: — da kot si doslej na braniku vsa stala, — bi tudi v bodoče — svetinje naše — vero in dom va-rovala! Živeli vrli, neustrašeni, za sveto našo stvar vneti mladeniči, ki ste se zbrali tamkaj ob bistri Savinji! Z Bogom in Marijo za slo-vensko domovino! V imenu šentiljskih mla-deničev Franjo Žebot.

Jarenina. Živeli zavedni mladeniči! Neustrašeno naprej za vero in domovino! Bratski pozdrav! — Mladeniška zveza.

Maribor. Mladeniči, naprej po začrtani poti, naj Vas ne ostrašijo nasprotniki Vašega katoliškega in slovenskega mišljenja! — Ured-ništvo »Sl. Gospodar.« in »Naš. Doma.«

Št. Pavel pri Preboldu. Vrle mla-deniče pozdravlja — izobraževalno društvo št. pavelsko.

Št. Lenart v Sl. gor. Živeli zbrani rodoljubni mladeniči okolice celjske in Sa-vinske doline! Združite se vsi za sveto delo v blagor cerkvi in našemu narodu! Bog z Vami in Marija! — Kaplan Gomilšek.

Št. Lenart v Slov. gor. Bog blago-slovi Vaš shod, vrli mladeniči Savinske do-